

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

Michel Houellebecq, entre la tendresa i la fatalitat

PERFIL

GRÀCIES A 'AMPLIACIÓ DEL CAMP DE BATALLA' (1994), 'LES PARTÍCULES ELEMENTALS' (1998) I 'PLATAFORMA' (2001), MICHEL HOUELLEBECQ (1956) SHA CONVERTIT EN UN DELS REFERENTS DE LA LITERATURA CONTEMPORÀNIA.

PERE ANTONI PONS

Passa que l'autor de *Les partícules elementals* sempre ha procurat deformar o enriquir el realisme de filiació balzaquiana amb hipòtesis anticipatòries i fantasies plausibles de futurs imminents. Balzac mostrava la societat francesa de la seva època retratant-la i contant-la tal com era. Houellebecq retrata i conta la societat francesa –i europea, i occidental– del nostre temps mostrant-la tal com és, o tal com ell la veu, però també tal com preveu que serà aviat o tal com creu que és possible que un dia sigui.

A *Anorrear*, que s'intueix traduïda amb eficiència per Oriol Vaqué Sánchez, torna a fer el mateix que en altres ocasions, i de nou ho fa mitjançant el recurs bàsic de situar la

trama no en el present estricte sinó uns anys més endavant, en aquest cas el 2027. (*Submissió*, la seva penúltima novel·la, es va publicar el 2015 i narrava la islamització de la França de l'any 2022). El resultat, tanmateix, és una novel·la més clàssica del que es podria esperar tenint en compte qui és l'autor. En tot cas, l'adjectiu "clàssica" no s'ha d'entendre d'una manera pejorativa, sinó com a sinònim d'un humanisme desvalgut, expressat amb vulnerabilitat i compassió i sense a penes sarcasme ni malícia, al qual l'autor no ens té gaire acostumats.

La novel·la, que fa la impressió de no haver estat gaire planificada des del punt de vista argumental perquè presenta desajustaments entre la seva naturalesa coral i la voluntat d'explorar la singularitat d'un sol personatge –és a dir, oscil·la i es descompensa entre una ambició panoràmica totalitzadora i l'exploració d'una psicologia i una intimitat–, funciona sobretot com un retrat de família.

La decadència d'Occident
El paisatge sociològic, geopolític, econòmic i de costums també hi és important, però el que ocupa el primer pla és la família Raison, amb en Paul com a principal protagonista, com a nucli aglutinador de la resta de personatges i com a generador de les reflexions amb què Houellebecq complementa assagísticament la seva visió de les coses. És una visió marcada per la tesi (amb perdó) segons la qual els occidentals sembla que ho tenim tot quan, en realitat, fa dècades que estem en procés irreversible de perdre-ho tot: els afectes i les certes, però també el que semblava que no havia de fa-

ANORREAR
MICHEL HOUELLEBECQ
ANAGRAMA
TRADUCCIÓ D'ORIO
VAQUÉ SÁNCHEZ
580 PÁG. / 24,90 €

llar-nos mai, el benestar material. En Paul treballa d'assessor de confiança del ministre d'Economia francès, és fill d'un exmembre dels serveis secrets i d'una restauradora d'obres d'art reconvertida en artista, està casat amb la Prudence en un matrimoni que fa aigües pertot arreu, i té una germana, la Cécile, religiosa i simpàtica de la ultradreta, i un germà, l'Aurélien, tan sensible com desgraciat. Els tres germans fa anys que a penes tenen relació, però un problema de salut greu del pare els reconnecta. A més de les intrigues governamentals, hi ha un altre element de la trama que permet a Houellebecq redimensionar globalment i des del punt de vista socioeconòmic i geopolític la novel·la: una sèrie d'atemptats contra objectius tan dispars que fan impossible aclarir-ne la motivació ideològica. És un material quasi de *thriller bestsellerista*, amb els seus enigmes, dibuixos satànics, símbols i mapes.

Tot i que té passatges prolixos i a moments es fa llarga, la novel·la en tot moment es llegeix amb interès perquè Houellebecq és un narrador amb un ull finíssim, que conta amb energia i gràcia i pensa amb intenció i substància. A més, l'evolució dels materials humans que se'ns presenten –la desídia derrotista inicial, el recobriment de la tendresa i la suplantació final d'aquesta per la fatalitat i l'extinció– és forta i convincent. Que la fatalitat i l'extinció siguin contrastades per una pulsio sexual absurdament pletòrica i resistent és un toc marca de la casa –brillant– de Houellebecq. No crec que sorprengui a ningú que la tendresa houellebecquiana sigui obscena. El que sí que sorprendrà és que és commovedora. ♦♦

MICHEL HOUELLEBECQ ÉS UN NARRADOR AMB UN ULL FINÍSSIM, QUE CONTA AMB ENERGIA I GRÀCIA I PENSA AMB INTENCIÓ I SUBSTÀNCIA

MIGUEL MEDINA / AFP

La poesia (ja menys secreta) de Mercè Rodoreda

JORDI LLAVINA

L'any 2002, Abraham Mohino Balet donava a conèixer "la poesia secreta de Mercè Rodoreda". Així mateix va subtítular un llibre

facticí, inconclús i, tanmateix, fascinant, que aplegava les poesies que la barcelonina va compondre a la primèria dels cinquanta, en el seu exili parisenc i ginebrí; un procés creatiu que van seguir de molt a prop, en qualitat d'escrupolosos assessors, Armand Obiols i Josep Carner.

Aquell llibre va representar, per a qui firma, una sorpresa gratíssima, pel rigor i l'alta qualitat dels versos! Què ho va fer que Rodoreda no es decidís a donar mai a la llum la seva poesia? Segons Mohino, un cop morts els seus dos zelosos consellers, "deixen de tenir sentit per a ella els versos gestats

i nodrits a redós del 'un i l'altre'. Fa estrany, però, pensar que un material preciós com aquell pogués quedar dins el "calaix de la posteritat"!

L'editor ja hi va fer una feina excel·lent vint anys enrere, que ara perpetua i, si de cas, afina. Els diversos títols: el del volum, *Agonia de llum*, com també els de les cinc parts de què es compon són obra d'ell; presos, tot sovint, de versos de la poeta. El concepte d'*agonia* –en uns versos de to preferentment crepuscular– hi apareix ara i adés, com la denominació *Illa dels lliris vermells*. L'edició d'Angle –és incomprendible que, en aquell moment, el món literari del país no rebés amb agraïment meravellat aquell volum!– incloïa un text de Joaquim Molas, "La Rodoreda que vaig conèixer", que ha desaparegut del volum de Godall. Aquest, en canvi, inclou una explicació liminar de l'editor,

titulada "Vint anys després", en què llegim que *Agonia de llum* "ha aconseguit de fundar la imatge de la poesia de Mercè Rodoreda". Tant de bo aquesta nova edició converteixi la lírica rodorediana en molt menys secreta. Per la dicció simbolista i la intenció elegíaca dels sonets –la forma estròfica més estimada per l'autora–, *Agonia de llum* em sembla una obra gairebé equiparable a la que aplega la poesia completa de Màrius Torres (i, per al meu gust, molt superior a la que recull la poesia completa de Rosa Leveroni).

Es tracta d'una poesia de factura impecable, la perfecció de la qual pot semblar, d'entrada, que en difereixi l'emoció. Cal endinsar-s'hi a fons, però: "Jo soc allò que es deixa, allò que fuig i passa", es plany Calipso. I Ulisses, adreçant-se a Nausica, "si, profund com el mar, no em sentís vell". El mestratge de Carner hi és molt palès:

AGONIA DE LLUM
MERCÈ RODOREDA
GODALL
EDICIÓ D'ABRAHAM MOHINO BALET
216 PÁG. / 19 €

"L'ona s'afona, després s'acarena", escriu Rodoreda, i a mi em rondava pel cap el carnerià "adés torreja l'ona, adés s'enruna". Però molt més que les semblances en el to és la consemblant concepció de la poesia de tots dos: artefacte artístic d'una closa bellesa que serveix per expressar la vària passió humana. Jo m'estimo més la Rodoreda que treballa servint-se de referents de la naturalesa que la que compon partint del mite. Mohino en revela altres influències: grecs i llatins, la Bíblia. Però també Rilke, per l'atracció òrfica, Riba, fins i tot Baudelaire. Aquesta darrera em costa una mica més de veure, tot i que alguns versos sí que, resolutament, semblen abonar-la: "Aquest divílicor, // fresc com la mel antiga, beveu, tristos amants, / adorables cadàvers que un sol desig confina". Sí, Rodoreda és una poeta amb majúscules! ♦♦